

Припутень Д. С.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри державноправових дисциплін і адміністрування
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

СЛУЖБОВЕ ПРАВО В СУЧАСНІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІЙ НАУЦІ: ПРІОРИТЕТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

PUBLIC SERVICE LAW IN MODERN DOMESTIC ADMINISTRATIVE LEGAL SCIENCE: RESEARCH PRIORITIES

У статті аналізується сучасний етап розвитку адміністративно-правової науки й пріоритети дослідження проблемних питань службового права. Зазначається, що цей етап, який розпочався у XXI столітті й триває до цього часу, є «докорінним» етапом формування службового права. Саме в цей період істотно активізуються зусилля вчених-адміністративістів, зорієнтовані на розробку теорії службового права. Поряд із науковими дослідженнями, безпосередньо присвяченими окремим різновидам публічної служби, проблемним питанням правового статусу публічних службовців, реформуванню системи законодавства про публічну службу з'являються наукові тематичні роботи комплексного змісту. Вченими-адміністративістами обґрунтовується потреба визначення службового права як інституту, підгалузі адміністративного права, формулювання його предмету, методів, системи, пошуку оптимального варіанту його системи. Чільне місце серед наукових тематичних розробок посідають дослідження, спрямовані на визначення джерел службового права, пріоритетів їх систематизації в різних формах. Доцільним вбачається й наближення положень вітчизняної правової науки з питань службового права до положень європейської правової науки, гармонізації їх змісту, запровадження у вітчизняну правову науку ряду європейських правових інститутів. Новітній етап формування службового права є «знаковим» для нової теорії службового права, тому що саме в цей період закладаються підвалини нової теорії службового права, які узгоджуються з пріоритетами формування теорії адміністративного права в цілому та всіх її елементів зокрема. Саме в новітній період формування службового права закладено базу для розуміння службового права, його змісту, призначення та подальших напрямків розвитку, розробки та прийняття нового кодифікованого службового нормативно-правового акту.

Ключові слова: службове право, етап, формування, теорія, положення, генеза.

В статье анализируется современный этап развития административно-правовой науки и приоритеты исследования проблемных вопросов служебного права. Отмечается, что этот этап, начавшийся в XXI веке, продолжается до сих пор, является «коренным» этапом формирования служебного права. Именно в этот период существенно активизируются усилия ученых-административистов, ориентированные на разработку теории служебного права. Наряду с научными исследованиями, непосредственно посвященными отдельным разновидностям публичной службы, проблемным вопросам правового статуса публичных служащих, реформированию системы законодательства о публичной службе зявляються научные тематические работы комплексного содержания. Учеными-административистами обосновывается необходимость определения служебного права как института, подотрасли административного права, формулировка его предмета, методов, системы, поиска оптимального варианта его системы. Ведущее место среди научных тематических разработок занимают исследования, направленные на определение источников служебного права, приоритетов их систематизации в различных формах. Целесообразным видится и приближение положений отечественной правовой науки по вопросам служебного права к положениям европейской правовой науки, гармонизация их содержания, введение в отечественную правовую науку ряда европейских правовых институтов. Новейший этап формирования служебного права является «знаковым» для новой теории служебного права, так как именно в этот период закладываются основы новой теории служебного права, согласуются с приоритетами формирования теории административного права в целом и всех ее элементов в частности. Именно в новейший период формирования служебного права заложена база для понимания служебного права, его содержания, назначения и дальнейших направлений развития, разработки и принятия нового кодифицированного служебного нормативно-правового акта.

Ключевые слова: служебное право, этап, формирования, теория, положение, генезис.

The article analyses modern stage of the development of administrative legal science and research priorities of problematic issues of public service law. It marks that this stage, which has begun in the XXI century and still continues, is a “radical” stage in the formation of public service law. It is the period when the efforts of administrative law scholars significantly intensify and focus on the development of theory of public service law. Academic subject-matter papers of complex content appear along with scientific studies directly devoted to certain types of public service, problematic issues of the legal status of public servants, reform of the system of legislation on the public service. Administrative law scholars substantiate the necessity to appoint public service law as an institute, sub-branch of administrative law, define its subject, methods, and systems, search for an optimal variant of its system. Researches aimed to identify sources of public service law, priorities of their classification in different forms, take pride of place among scientific subject-matter developments. It seems expedient to approximate the provisions of domestic legal science on issues of public service law to the provisions of European legal science, harmonization of their content, introduce a number of European legal institutes to domestic legal science. The latest stage in the formation of public service law is “significant” for a new theory of public service law as in this period it is laid the foundations of the new theory of public service law, which are conformed to the priorities of the formation of theory of administrative law, in general, and all its elements, in particular. The base for understanding of public service law, its content, purpose and further directions for the development, elaboration and adoption of a new codified service regulatory legal act was laid at the new period of the formation of public service law.

Key words: public service law, stage, formation, theory, provisions, genesis.

Вступ. Пошук нової моделі теорії адміністративного права безпосередньо пов'язаний із формуванням новітніх наукових положень щодо всіх складових відповідної галузі права. Традиційно, чільне місце серед таких складових посідає сукупність норм права, які регулюють відносини, пов'язані із службовою діяльністю по реалізації та захисту публічних інтересів. Однак останні не обмежуються лише державною службою, а є й набагато ширшими за сферою впливу та змістом. Оскільки організаційно-правові, функціональні, процедурні відносини публічної служби, безпосередньо пов'язані із регулюючим впливом норм адміністративного права, виникає потреба чіткого з'ясування ролі і значення відповідної сукупності правових норм, які входять до системи адміністративного права. Усе це й зумовлює активність вчених-юристів у напрямку пошуку основних напрямків дослідження феномену цієї сукупності норм права, передумов для її виокремлення як елементу системи національного права в цілому, формування теорії службового права. Це й актуалізує тему цієї статті, зумовлює її мету – визначення специфіки новітнього етапу розвитку вітчизняної адміністративно-правової науки в аспекті з'ясування її основних пріоритетів дослідження феномену службового права для формування бази сучасної нормотворчості.

Незважаючи на наявність певної кількості наукових робіт із проблематики службового права, безпосередньо присвячених дослідженню специфіки сучасного наукового погляду на службове право – немає. Це актуалізує потребу дослідження відповідного питання.

Основний зміст. Новітній етап у формуванні службового права умовно можна виокремити на початку ХХІ століття, він триває і до цього часу. Цей етап можна вважати етапом активного формування службового права, поглиблення наукових досліджень, безпосередньо присвячених проблематиці службового права, посилення спеціалізації таких досліджень, залучення широкого кола фахової наукової громадськості до активного наукового пошуку векторів подальшого розвитку службового права. Саме в цей період не тільки збільшується кількість різноманітних наукових робіт, безпосередньо присвячених проблематиці службового права, але й проводиться ціла серія тематичних наукових, науково-практичних заходів, виокремлюються пріоритети наукових тематичних досліджень на рівні національної академії правових наук України, активізується співпраця наукової спільноти із юристами-практиками та іншими зацікавленими суб'єктами правовідносин у напрямку формування нової теорії службового права.

Так, можна згадати значну кількість наукових робіт, безпосередньо присвячених проблематиці службового права. Так, Ю.П. Битяк, ґрунтовно досліджуючи організаційно-правові засади державної служби в Україні, зазначає, що помилковим є ототожнення державної служби й публічної служби, як і муніципальної служби із публічною службовою.

Вчений-юрист обґрунтовує комплексний характер останньої, подає авторський варіант співвідношення публічної служби із державною та муніципальною, пропонує впровадити для позначення зазначеної сукупності норм права термін «служба в органах публічної влади» [1, с. 19]. Формулюючи пропозиції щодо удосконалення організаційно-правових засад державної служби, вчений постійно зазначає, що відповідні пропозиції є цілком слушними, логічними й для інших видів публічної служби, а отже, й будуть корисними й у процесі формування законодавства про публічну службу, фактично підтверджуючи існування останнього як зовнішньої форми виразу права публічної служби (службового права).

Зокрема, Т.С. Аніщенко, зосереджуючи свою увагу на праві публічної служби (саме такий термін вона пропонує використовувати) в системі адміністративного права, формулює авторське визначення права публічної служби й розглядає його як підгалузь Особливого адміністративного права, виокремлює категорію «суб'єкти службових правовідносин», формулює низку факторів, які, на її думку, обумовлюють можливість і доцільність систематизації публічно-службового законодавства. Т.С. Аніщенко намагається запропонувати авторську модель системи права публічної служби із її поділом на Загальну та Особливу частини, визначення предмету права публічної служби як «сукупності суспільних відносин, які виникають, змінюються та припиняються з приводу прийняття особи на публічну службу, проходження та припинення служби на посадах публічних службовців» [2, с. 5]. Цікавим є той факт, що автор намагається розглядати право публічної служби у його зв'язку із публічним правом в цілому, із чим варто погодитися, й таким чином зробити акцент на публічно-правовій природі відносин публічної служби. Що й дозволяє їй сформулювати цілком слушний висновок про те, що саме «публічне право і є тим фундаментом, який зумовлює специфіку права публічної служби» [2, с. 7]. Цей висновок слід вважати достатньо вагомим для розуміння сутності публічної служби, права публічної служби й вважати однією із складових частин того базису, який існує на сьогодні у вирішенні дискусійної проблеми щодо природи таких відносин та правових засад їх врегулювання, яка існує вже протягом тривалого часу й зумовлює запеклі дискусії між вченими-адміністративістами та фахівцями у галузі трудового права. Окрім того, цінність роботи Т.С. Аніщенко можна розглядати і в аспекті виокремлення ознак службових правовідносин [2, с. 5] та формулювання авторської моделі кодифікаційного акту з питань публічної служби [2, С. 10]. Отже, як бачимо, достатньо широкий спектр питань потрапили в поле наукового дослідження Т.С. Аніщенко, що й свідчить про певну ґрунтовність та спеціалізацію її роботи як частини сучасного наукового базису для формування новітньої теорії службового права. Ще бажано було б згадати і про її наміри аналізувати право публічної служби в контексті реалізації євро

інтеграційних прагнень правотворчості та правозастосування в Україні, що також слід розглядати як базу для одного із векторів дослідження службового права та його подальшого розвитку.

Певну зацікавленість викликає і роботи В. Костюка, присвячена науково-теоретичному аспекту концепції права на публічну службу в контексті сьогодення [3], в якій він пропонує розглядати право на публічну службу в органічному поєднанні права особи на публічну службу та сукупності норм права, які регулюють засади реалізації такого права. Виокремлюючи публічну службу як базову правову категорію для права публічної служби й формулюючи авторське визначення її [3, с. 20], він все ж таки акцент робить на специфіці, ролі і значенні норм трудового права у врегулюванні зазначених відносин. При цьому він зазначає, що право на публічну службу є «системним, конституційним правом, яке випливає зі змісту права на працю, пов'язане із правом на державну службу та службу в органах місцевого самоврядування, ... передбачає зайняття посад у публічно-правових інститутах влади, передбачає спеціальну процедуру реалізації, передбачає набуття правомочностей суб'єкта відповідних відносин, тобто правосуб'єктності публічного службовця, зумовлює службово-трудові відносини...» [3, с. 23]. Отже, простежується певна дискусійність змісту матеріалу, запропонованого вченим. З одного боку, це право, що випливає з права на працю й зумовлює виникнення «службово-трудова відносин», а з іншого боку – це зайняття посад у публічно-правових інститутах влади, зв'язок із державною службою так муніципальною службою, особлива процедура виникнення, зміни та припинення відносин тощо. Таким чином, має місце одночасне згадування і про приватно-правові і про державно-правові аспекти регулювання одних і тих самих відносин, що викликає виникнення певних запитань щодо природи права на «публічну службу». Отже, В. Костюк розглядає право публічної служби в аспекті суб'єктивного права особи на публічну службу, хоча й демонструє своєрідність розуміння природи такого права. Щоправда, про те, що вчений-юрист все ж таки розмежує трудове право і право публічної служби в реалізації права особи на публічну службу, свідчить і його позиція щодо тенденцій удосконалення положень чинного законодавства щодо врегулювання відносин публічної служби із чітким виокремленням стратегічних напрямків удосконалення як трудового законодавства, так і законодавства про публічну службу [3, с. 23]. І, нарешті, В. Костюк досліджує проблематику джерел права публічної служби з вказівкою на доцільність кодифікації відповідного законодавства та прийняття Кодексу про публічну службу як «результату консолідації зусиль уповноважених інститутів публічної влади, правничих шкіл, шкіл публічної служби, експертів тощо» [3, с. 23].

Варто згадати роботи Т.О. Коломoeць, присвячені проблематиці службового права. Зокрема, доцільність використання терміну «службове право» у співвідношенні із іншими суміжними термінами, аналіз наявних наукових тематичних робіт сучасних

вчених-адміністративістів із їх розподілом на кілька груп залежно від предмету безпосереднього дослідження, з'ясування ролі і місця службового права в системі адміністративного права – ось далеко неповний перелік питань, які порушує вчений-юрист. Зацікавленість викликає обґрунтування автором пропозиції щодо доцільності використання терміну «службове право», яке формується з урахуванням загальних правил юридичної термінології щодо тих понять, які визначають певну сукупність норм права [4, с. 134]. Зокрема, для забезпечення уніфікованого підходу до формування сучасного понятійного ряду системи права України доцільним вбачається використання саме терміну «службове право», а не «право публічної служби», який варто розглядати як термін-синонім [4, с. 134]. При цьому, окрім питання уніфікації термінологічного ряду, Т.О. Коломoeць вважає за доцільне згадати й потребу запозичення історично сформованих підходів до назви такої сукупності правових норм й робить посилання на праці І.Т. Тарасова, Л. Штейна, які ще у ХІХ столітті пропонували використовувати саме цей термін для позначення відповідної сукупності правових норм. Питому увагу Т.О. Коломoeць концентрує й на з'ясуванні питання щодо ролі і місця службового права в системі адміністративного права та національного права в цілому. Логічними виглядають обрані нею аргументи щодо наявності ознак підгалузі в зазначеній сукупності правових норм, достатньо толерантною виглядає дискусія вченої-юриста із прихильниками визнання службового права в якості інституту права (в т.ч. й комплексного) та галузі національного права [4, с. 134]. У підсумку це дозволило їй сформулювати достатньо слушний висновок про те, що службове право є «сукупністю норм права, які «генетично» пов'язані з адміністративним правом, що набула ознак підгалузі останнього, завдяки чому її цілком можна розглядати и як елемент Особливої частини (Особливого адміністративного права) системи відповідної галузі права» [4, с. 138]. Досліджуючи феномен службового права, Т.О. Коломoeць також звертає увагу на можливість розгляду службового права як невід'ємного складника професійного навчання публічних службовців [5, с. 149–166], із акцентом на нього як складової частини процесу підготовки фахівців у закладах вищої освіти, процесу підвищення рівня професійної компетентності публічних службовців. При цьому зазначає, що важливим є усвідомлення ролі і значення службового права як складового елементу системи національного права, специфіки його змісту, джерельної бази та пріоритетів систематизації останньої, найоптимальнішою формою якої пропонується вважати кодифікацію [5, с. 149]. Проблематика джерел службового права та можливих напрямків їх систематизації в різних формах привернули увагу також І.П. Голосніченка, Н.І. Золотарьової [6], М.О. Германюк [7, с. 188].

Проблематику обрання досконалої назви щодо відповідної сукупності норм права порушує у своїй роботі і В.К. Колпаков. Зазначаючи, що на сьогодні

існує цілий синонімічний ряд, а саме: «службове право», «право публічної служби», «публічно-службове право», «публічне службове право», однак задля усунення «засміченості» термінологічного апарату та узгодженості останнього в сучасних умовах доцільним виглядає використання терміну «службове право» [8, с. 120]. Окрім того, вчений-юрист звертає увагу і на зміст базової категорії, яка визначає зміст службового права, – «публічна служба», різні підходи до її розуміння, співвідношення доктринального і нормативного її аспектів, а також визначаючи основні засади гармонізації нормативного визначення публічної служби із європейськими правовими стандартами в умовах реалізації євроінтеграційних прагнень нашої держави» [8, с. 120].

Деякі питання принципів публічної служби, права публічної служби в їх розгляді в контексті досвіду співробітництва України та SIGMA й запозичення європейських правових стандартів та досягнень європейської правової науки із цього питання у формуванні теорії службового права та підготовці кодифікованого службового акту детально аналізує О.О. Губанов [9, с. 30]. Проблематиці визначення ролі з місця права публічної служби в системі сучасного адміністративного права приділена увагу Р.С. Мельников. Так, зокрема, виокремлюючи службове право (саме цей термін він використовує) в якості підгалузі адміністративного права, пропонується чітко усвідомлювати саме публічно-правову природу цієї сукупності норм права, яка є незалежною від трудового права в системі національного права, а також пам'ятати, що вона перебуває в структурі Особливого адміністративного права, оскільки «не регулює лише основні та необхідні аспекти взаємовідносин між публічною адміністрацією та приватними особами» [10, с. 284]. Достатньо специфічними є й джерела службового права, які представляють собою «низку спеціальних законодавчих та підзаконних актів, що слід розглядати як передумову для їх можливої кодифікації» [10, с. 284]. Цікавим є й те, що Р.С. Мельник здійснює компаративно-правові дослідження з акцентом на досвід формування службового права Німеччини, й також пропонує запозичити усталене використання терміну «службове право» для позначення відповідної сукупності правових норм, щоправда, зазначає про специфіку використання терміну «чиновницьке право» та зосереджує увагу на доцільності співвідношення «службового права» та «чиновницького права» як цілого і частини [10, с. 194]. На це ж звертає увагу і Т.О. Коломєць, із посиланнями на наукові праці Ю.М. Старилова, й зазначає, що «чиновницьке право є дослівним перекладом назви однієї із складових публічного службового права» [11, с. 307], [4, с. 133], поряд із якою також «виокремлюється «право службовців» (не чиновників), а також право працівників, які перебувають у системі публічної служби» [11, с. 307], [4, с. 133].

Аналізуючи наявні наукові праці, безпосередньо присвячені проблематиці службового права, які

вийшли друком у період новітнього етапу розвитку вітчизняної правової науки, не можна не згадати про фундаментальні наукові роботи, присвячені вищезазначеним питанням, які підготовлені Л.Р. Білоу-Тіуновою [12], С.В. Ківаловим [13], Ю.Ю. Кізіловим [14], Ю.П. Битяком [1], М.І. Цурканом [15], О.В. Петришиним [16], С.А. Федчишиним [17] та ін. Окрім того, питання службового права згадуються, щоправда, в контексті більш комплексних проблем, у роботах І.С. Гриценка [18], Ю.П. Пирожкової [19, с. 20], І.В. Болокан [20, с. 20] та ін. Службовому праву приділяють увагу і автори навчальних посібників, зокрема: автори підручника «Загальне адміністративне право» за загальною редакцією І.С. Гриценка, зазначаючи, що «службове право є підгалуззю Особливого адміністративного права, його мета полягає у визначенні юридичного статусу державних службовців і порядку його реалізації» [21, с. 71] й уточнюють свою позицію, перераховуючи підгалузі Особливого адміністративного права, знову ж згадують службове право [21, с. 72]. Погоджуючись із позицією авторів підручника щодо елементу системи адміністративного права, дещо дивним виглядає використання при визначенні мети службового права словосполучення «державні службовці», оскільки поза увагою залишаються інші види публічних службовців, відносно, за участю яких також регулюються службовим правом. Т.О. Коломєць у підручнику «Адміністративне право України. Академічний курс» безпосередньо використовує термін «службове право» й визначає публічну службу як узагальнене правове явище, складовими частинами якого є і державна, і муніципальна, і решта різновидів служби публічно-правової природи [22, с. 122]. Автори навчального посібника «Загальне адміністративне право» В.М. Бевзенко та Р.С. Мельник також виокремлюють відповідну сукупність правових норм в якості підгалузі Особливого адміністративного права, щоправда, пропонують називати її «правом публічної служби» [23, с. 63]. Автори підручника «Адміністративне право України. Повний курс» зазначають, що «в умовах сьогодення визнано, що складниками Особливого адміністративного права є ... службове право» [24, с. 37].

Приємно відзначити, що проблематика службового права в наукових колах активно обговорюється під час різноманітних наукових, науково-практичних заходів, а також на сторінках провідних вітчизняних наукових фахових видань. Щоправда, такої наукової тематичної дискусії, яка протягом тривалого часу розгорталася на сторінках російського журналу «Государство и право» безпосередньо стосовно проблематики службового права, поки що немає. Започаткування таких заходів істотно сприяє консолідації наукової спільноти навколо конкретного питання й у підсумку дозволяє сформулювати загальне уявлення про стан справ щодо конкретного проблемного питання. Достатньо цікавим є аналіз наукових публікацій у вищезазначеному журналі з проблематики відкритої наукової дискусії щодо службового права (наприклад, роботи О.О. Гришківця,

Ю.М. Старилова, Л.В. Аكوпова, С.Є. Чанного та ін.). Більше трьох років на рівні наукових статей службове право досліджувалося в аспекті пошуку його місця в парадигмі адміністративного та національного права, визначення моделі його предмету, системи, розуміння методу регулювання, обґрунтування інституціонального, підгалузевого, галузевого його змісту. Не можна не згадати ґрунтовне доведення О.О. Гришковцем «історично сформованого коріння» службового права, яке сягає XIII століття і як наслідок «службове право – це добре забуте старе» [25, с. 42], що і підтверджується аналізом праць Ф.Ф. Кокошкіна, І.Т. Тарасова та інших вчених-юристів. Не менш цікавими виглядають запропоновані ним критерії виокремлення предмету службового права, серед яких: юридичний критерій кількісного характеру, юридичний критерій якісного характеру, критерій політичний [25, с. 45], що в підсумку дозволило вченому-юристу сформулювати висновок про інституціональний характер службового права, відсутність підстав для розгляду останнього в якості підгалузі адміністративного права [25, с. 53] й піддати критиці погляди тих вчених, які все ж таки службове право вважають підгалуззю сучасного адміністративного права. Натомість Ю.М. Старилов, навпаки, доводить існування передумов для виокремлення службового права в системі адміністративного права як підгалузі, враховуючи специфіку предмету, однак використовує традиційний метод адміністративно-правового регулювання [11, с. 308]. Ці ж положення, з акцентом на ґрунтований аналіз робіт вчених-адміністративістів (наприклад, Л.В. Аكوпова, О.О. Гришковця, Д.М. Бахраха, С.Є. Чанного та інших) й посиланнями на положення чиненого законодавства, яке фіксує засади регулювання публічно-службових відносин, Ю.М. Старилов дублює і на сторінках українських наукових фахових видань [11, с. 301–327]. Щоправда, слід зазначити, що у своїх роботах Ю.М. Старилов дещо змінює свою позицію щодо розуміння місця службового права в системі адміністративного права (від галузевого її розуміння до обґрунтування його підгалузевого характеру). Варто зупинитися і на роботах С.Є. Чанного, який також ґрунтовно досліджує проблематику службового права, обґрунтовуючи спочатку підгалузевий його характер [26, с. 18], а в подальшому й формування передумов для його виокремлення в якості самостійної галузі права [27, с. 33], формулює цілу низку обґрунтованих висновків про специфіку предмету службового права, що правда наполягає на потребі повної відмови від приватно-правового регулювання будь-яких відносин за участю публічних службовців, а також джерельної бази його [27, с. 34]. Ці ж положення, опубліковані на сторінках російських наукових фахових видань та у навчальних джерелах, він подає і в українських фахових виданнях [28], що дозволяє долучитися до відповідної наукової дискусії і українським вченим-адміністративістам, запровадити практику використання фахових наукових журналів як своєрідної «площадки» для

наукового тематичного дискурсу. Як наслідок, поява спеціального випуску Всеукраїнського юридичного журналу «Право України», актуальною темою номеру якого обрано «Новий Закон України «Про державну службу»: актуальні проблеми реалізації» [29, с. 9–100] й у якому зосереджено увагу на аналізі значної кількості проблемних питань сучасного службового права. Пріоритетною формою сучасних наукових досліджень проблематики службового права можна назвати й підготовку тематичних монографій, основною метою формування яких є консолідація зусиль вітчизняних та зарубіжних вчених-юристів у напрямку поглибленого дослідження феномену службового права, з'ясування його реального ресурсу, місця, ролі в системі сучасного права. Прикладом можна вважати колективну монографію «Службове право: виток, сучасність та перспективи», в змісті якої виокремлюються сучасні доктринальні підходи щодо інституційного, функціонального та процедурного аспектів службового права, пріоритетів визначення його місця в системі адміністративного права та системі національного права в цілому, систематизації його джерел [30].

Саме для сучасного періоду розвитку вітчизняної адміністративно-правової науки характерною є консолідація зусиль вчених і у напрямку ґрунтовного дослідження окремих проблемних питань службового права. Прикладом може слугувати підготовка цілої серії навчальних джерел, а саме: «Дисциплінарно-деліктне право України» [31], «Заохочення у службовому праві» [32], «Правове регулювання патронатної служби в Україні» [33], «Службове право України: словник термінів» [34], «Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України» [35] тощо. Окрім того, не варто забувати і про науково-практичні коментарі до Закону України «Про державну службу», які містять чимало обґрунтованих доктринальних положень щодо службового права [36; 37].

Сплеск уваги до проблематики службового права зумовлює й визнання в якості пріоритетних наукових досліджень на рівні дисертаційних робіт (Перспективні напрями кандидатських і докторських досліджень за юридичними спеціальностями, затверджені рішенням Президії НАПрН України від 18.10.2013 року № 86/11), фундаментальних досліджень (Основні наукові напрями й найважливіша фундаментальні дослідження у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук, затверджені постановою Президії НАН України від 20.12.2013 року № 179), створення в структурі Національної академії правових наук України Навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем службового права, організацію та проведення тематичних наукових, науково-практичних заходів. В якості прикладу останньої цілком можна згадати Першу міжнародну науково-практичну конференцію «Публічна служба і адміністративне судочинство: здобутки і виклики» (м. Київ, 05-06. 07.2018 року), учасники якої ґрунтовно проаналізували «питання теоретико-правового характеру, що охоплюють дослідження поняття, сутності,

принципів, видів і особливостей нормативно-правового регулювання публічної служби за українським законодавством, ... питання взаємозв'язку публічної служби з адміністративним правом, адміністративним судочинством ... з іншими галузями права» [38, с. 5]. При цьому характерним є зосередження уваги наукової фахової спільноти на проблематиці розуміння змісту службового права (наприклад, робота М.В. Титаренко) [39, с. 403], публічної служби як базової категорії службового права (наприклад, роботи І.М. Сопілко [40, с. 385–388], Є.В. Курінного [41, с. 220], О. Коропатова [42, с. 191], К. Шустрової [43, с. 471]), співвідношення публічної служби із суміжними видами (наприклад, роботи О.В. Кузьменко [44, с. 211], М.І. Цуркана [45, с. 426–434]), статусу публічних службовців (наприклад, роботи О.Г. Стрельченко [46, с. 399], А.А. Шарої [47, с. 451], Т.О. Коломоєць [48, с. 175]), джерел службового права (наприклад, роботи І.П. Голосніченка, Н.І. Золотарьової [6, с. 85]).

Висновки. Отже, саме для новітнього етапу розвитку вітчизняної адміністративно-правової науки, а отже, і відповідного етапу формування службового права характерним є: а) активізація зусиль вчених-юристів, перш за все вчених-адміністративістів, у

напрямку поглибленого дослідження феномену службового права; б) поєднання вузькоспеціалізованих досліджень, присвячених безпосередньо окремим проблемним питанням службового права, й досліджень комплексного характеру, зорієнтованих на з'ясування предмету, методу, системи службового права, визначення його місця і ролі у системі національного права; в) пошук оптимальної моделі для позначення відповідної сукупності норм права при пануванні єдності поглядів вчених-юристів стосовно існування такої виокремленої сукупності; г) обґрунтування доцільності формування сучасної теорії службового права як основи для проведення систематизації законодавства про публічну службу; д) узгодження положень вітчизняної правової науки з питань службового права із положеннями європейської правової науки за рахунок запозичення останніх та модифікації змісту існуючих вітчизняних аналогів. Саме тому цілком можна сформулювати висновок про те, що сучасний новітній етап формування службового права є багаточільовим, змістовним, результативним, є «докорінним етапом» його генези, фактично можна вважати етапом формування нової теорії службового права, формування передмов та наукового фундаменту для систематизації законодавства про публічну службу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади : монографія. Х.: Право, 2007. 304 с.
2. Аніщенко Т.С. Право публічної служби у системі адміністративного права України: автореф. дис. ... к. ю. н.: 12.00.07. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2015. 15 с.
3. Костюк В. Концепція права на публічну службу в контексті сьогодення: науково-теоретичний аспект. Публічне право. 2018. № 2(30). С. 18–25.
4. Коломоєць Т.О. Службове право – це самостійна галузь права чи елементи системи адміністративного права? Питання адміністративного права. Кн. 2 / [відп. за вип. Н.Б. Писаренко]. Х.: ООО «Оберіг», 2018. С. 131–140.
5. Коломоєць Т.О. Службове право як невід'ємний складник професійного навчання публічних службовців. European vector of contemporary psychology, pedagogy and social sciences: the experience of Ukraine and the Republic of Poland: Collective monograph. Lublin: Izdawniciba «Baltija Publishing», 2018. Р. 149–166.
6. Голосніченко І.П., Золотарьова Н.І. Проблеми систематизації законодавства про державну службу в Україні. Публічна служба і адміністративне судочинство : здобутки і виклики: збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5-6 липня 2018 року). К.: ВД «Дакор», 2018. С. 85–89.
7. Коломоєць Т.О., Германюк М.О. Система принципів державної служби як базових положень підгалузі адміністративного права : теоретико-правовий та нормативний аспекти. Запоріжжя: ЗНУ, 2012. 216 с.
8. Колпаков В.К. Публічна служба в сучасній парадигмі адміністративного права України. Службове право : витоки, сучасність та перспективи розвитку: колективна монографія / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. Запоріжжя: Гельветика, 2017. С. 84–123.
9. Губанов О.О. Досвід співробітництва України із SIGMA та зміст принципів публічної служби, сформульованих в документі SIGMA «Принципи державного управління». Теорія та практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 08.06.2018 року / за ред. Р.С. Мельника. К.: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 30–33.
10. Мельник Р.С. Система адміністративного права України: монографія. Х.: Видавництво Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2010. 398 с.
11. Старілов Ю.Н. Государственная служба и служебное право в России: спорные вопросы и дискуссия. Адміністративне право і процес. 2014. № 3(9). С. 301–324.
12. Біла-Гіунова Л.Р. Службова кар'єра в Україні: монографія. Одеса: Фенікс, 2011. 248 с.
13. Ківалов С.В., Біла-Гіунова Л.Р. Публічна служба в Україні: учебник. Одеса: Фенікс, 2009. 688 с.
14. Кізілов Ю.Ю. Особливості проходження державної служби в умовах адміністративної реформи: дис. ... канд. наук з держ. упр. Дніпро, 2017. 224 с.
15. Цуркан М.І. Правове регулювання публічної служби в Україні. Особливості судового розгляду спорів: монографія. Х.: Право, 2010. 216 с.
16. Петришин А.В. Государственная служба. Историко-теоретические предпосылки, сравнительно-правовой и логико-понятийный анализ. Харьков: Факт, 1998. 168 с.
17. Федчишин С.А. Дипломатичне представництво України за кордоном: сучасні проблеми організації та правового забезпечення: монографія. Х.: ФІНН, 2011. 148 с.
18. Грищенко І.С. Становлення і розвиток наукових поглядів на основні інститути вітчизняного адміністративного права: монографія. К.: ВПУ «Київський університет», 2007. 335 с.

19. Пирожкова Ю.В. Теорія функцій адміністративного права: автореф. дис. ... д. ю. н.: 12.00.07. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2017. 33 с.
20. Болокан І.В. Реалізація норм адміністративного права : проблемні питання теорії та практики: автореф. дис. ... д. ю. н.: 12.00.07. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2017. 32 с.
21. Загальне адміністративне право: підручник / [Гриценко І.С., Мельник Р.С., Пухтецька А.А. та інші]; за заг. ред. І.С. Гриценка. К.: Юрінком Інтер, 2015. 568 с.
22. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник. К.: Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
23. Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право: навч. посібн. / за заг. ред. Р.С. Мельника. К.: Ваіте, 2014. 376 с.
24. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / Галуцько В.В., Діхтієвський П.В., Кузьменко О.В., Стеценко С.Г. та ін. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
25. Гришковець А.А. Службове право: итоги дискуссии. Государство и право. 2016. № 12. С. 41–53.
26. Чаннов С.Е. Административно-правовая модель регулирования служебных отношений в Российской Федерации: понятие и основные черты: автореф. дис. ... д. ю. н. Саратов, 2010.
27. Службове право Российской Федерации: учебн. пособие / М.В. Пресняков, С.Е. Чаннов. М., 2011.
28. Чаннов С.Е. Службове право: становление или новые парадигмы. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку: кол. монографія / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. Запоріжжя: Гельветика, 2017. С. 264–285.
29. «Новий Закон України «Про державну службу»: актуальні питання реалізації. Право України. 2016. № 9. С. 9–100.
30. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку: кол. монографія / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. Запоріжжя: Гельветика, 2017. 328 с.
31. Дисциплінарно-деліктне право України: навч. посібн. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. К.: Ін Юре, 2016. 464 с.
32. Заохочення в службовому праві: навч. посібн. / Н.О. Армаш, Ю.А. Берлач, І.В. Болакан та ін., за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. К.: Ін Юре, 2017. 360 с.
33. Правове регулювання патронатної служби в Україні: навч. посібн. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. К.: Ін Юре, 2018. 240 с.
34. Службове право України: словник термінів / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. Запоріжжя: Гельветика, 2017. 340 с.
35. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / за заг. ред. В.П. Тимошука, А.М. Школика. К.: Конус-Ю, 2007. 735 с.
36. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / за наук. ред. А.О. Селіванова, М.І. Іншина. К.: Парлам. вид-во, 2017. 512 с.
37. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу» / ред. кол. К.О. Ващенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, В.А. Дерезь. К.: ФОП Москаленко О.М., 2017. 796 с.
38. Вітальне слово Голови Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду М. Смоковича. Публічна служба і адміністративне судочинство : здобутки і виклики : Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5-6.07.2017). К.: В.Д. «Дакор», 2018. С. 5.
39. Титаренко М.В. Право публічної служби як елемент системи права України : сучасний погляд на специфіку виокремлення: Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5-6.07.2017). К.: В.Д. «Дакор», 2018. С. 403.
40. Сопілко І.М. Поняття публічної служби: окремі підходи щодо визначення: Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5-6.07.2017). К.: В.Д. «Дакор», 2018. С. 385–388.
41. Курінний Є.В. Публічна служба і адміністративне судочинство в системі установчих правових потреб України: Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5-6.07.2017). К.: В.Д. «Дакор», 2018. С. 220–224.
42. Коропатов О. Деякі аспекти визначення поняття «публічна служба» : Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5-6.07.2017). К.: В.Д. «Дакор», 2018. С. 471–475.
43. Шустрова К. Правове регулювання поняття «публічна служба» в Україні: Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5-6.07.2017). К.: В.Д. «Дакор», 2018. С. 471–475.
44. Кузьменко О.В. Публічна та політична служба : проблемні питання щодо нормативно-правового регулювання: Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5-6.07.2017). К.: В.Д. «Дакор», 2018. С. 211–216.
45. Цуркан М.І. Політична служба: визначення та особливості правового регулювання: Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5-6.07.2017). К.: В.Д. «Дакор», 2018. С. 426–434.
46. Стрельченко О.Г. Дослідження актуальних питань відповідальності публічних службовців у сфері обігу лікарських засобів: Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5-6.07.2017). К.: В.Д. «Дакор», 2018. С. 399–402.
47. Шарая А.А. Принципи державної служби: законодавче закріплення: Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5-6.07.2017). К.: В.Д. «Дакор», 2018. С. 451.
48. Коломоєць Т.О. Порушення обмежень щодо одержання подарунків як підстава адміністративної відповідальності публічних службовців: проблемні питання нормативної регламентації та можливі варіанти їх вирішення: Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5-6.07.2017). К.: В.Д. «Дакор», 2018. С. 175–180.